

KAITSEMINISTEERIUM

Riigikogu riigikaitsekomisjon

Teie: [Saatja reg.kpv] nr RIIGIKOGU/20230/-2T

Lossi plats 1a

Meie: 13.03.2026 nr 5-1/26/4-6

riigikaitsekomisjon@riigikogu.ee

Vabariigi Valitsuse otsus kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse (ajateenistuse keelenõue) eelnõu (825 SE) kohta

Riigikogu riigikaitsekomisjon on algatanud kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse (ajateenistuse keelenõue) eelnõu 825 SE (edaspidi *eelnõu*), mille eesmärgiks on kehtestada ajateenistusse asuvale kutsealusele B1-taseme eesti keele oskuse nõue, et minimeerida keeleoskamatus eelnevalt tekkida võivaid eluohtlikke olukordi ning tagada ajateenijate parem ettevalmistus tulevasteks võimalikeks lahinguteks ning seeläbi tõhusam riigi sõjaline kaitsmine.

Eelnõu osas on Riigikantselei palunud kaitseministril esitada Vabariigi Valitsuse arvamus Riigikogu riigikaitsekomisjonile vastavalt valitsuse 12.03.2026. a istungil otsustatule.

Vabariigi Valitsus otsustas oma 12.03.2026. a istungil:

1. Toetada Riigikogu riigikaitsekomisjoni algatatud eelnõu. Esitada riigikaitsekomisjonile Kaitseministeeriumi, Kultuuriministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi ettepanekud eelnõu kohta.
2. Kaitseministril teha Vabariigi Valitsuse arvamus viivitamata teatavaks Riigikogu riigikaitsekomisjonile.

Kaitseministeerium toetab eelnõu, millega sätestatakse kutsealustele B1-tasemel eesti keele oskuse nõue. Samuti toetame asjakohasel juhul kutsealusele tasemeeksami sooritamise ja keelekursusel osalemise kohustuse panemist. Võttes arvesse Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi arvamusi, mis on esitatud käesoleva kirja lisas, esitame eelnõus toodud eesmärkide saavutamiseks täpsustavad muudatusettepanekud:

1. Eelnõu § 1 punktiga 4 kaitseväeteenistuse seadusesse (KVTS) lisatava § 35¹ lõige 3 seab kutsealusele, kelle eesti keele oskus on alla B1-taseme või kes ei soorita tasemeeksamit nõutaval tasemel, kohustuse läbida eesti keele B1-taseme omandamiseks keeleõpe ühe aasta jooksul. Vastavalt kokkuleppele hakkab keeleõpet pakkuma Integratsiooni Sihtasutus. Seletuskirjas on selgitatud, et kutsealustele on plaanis pakkuda keeleõppekohti olemasoleva süsteemi raames, mis tähendab, et keelekursustele registreerimine toimub ning õpe algab üldjuhul kaks korda aastas: septembris ja jaanuaris. Eesti keele B1-taseme kursus mahus 250 akadeemilist tundi kestab sõltuvalt intensiivsusest keskmiselt 7-9 kuud. Eesti keele A2-tasemel kursus mahus 150 akadeemilist tundi kestab keskmiselt 4-6 kuud.

Seega toimuvad koolitused ja eksamid kindla graafiku alusel ning seadusega ettenähtud tähtajast kinnipidamine ei sõltu alati isiku hoolsusest, vaid keeleõppe korraldusest. Kuivõrd eelnõu ei täpsusta, millisest hetkest keeleõppe läbimise 1-aastane tähtaeg algab, siis **teeme ettepaneku täiendada eelnõukohast KVTs § 35¹ lõiget 3 tingimusega, millest arvates hakkab kulgema 1-aastane tähtpäev kohustusliku keeleõppe läbimiseks järgmises sõnastuses:**

„(3) Kutsealusel, kelle eesti keele oskus on alla B1-taseme või kes ei soorita tasemeeksamit nõutaval tasemel, tuleb läbida eesti keele B1-taseme omandamiseks keeleõpe ühe aasta jooksul keeleõppesse suunamise otsuses märgitud tähtpäevast arvates.“.

2. Eelnõu § 1 punktiga 6 täiendatakse KVTs § 36 lõikes 2 valdkonna eest vastutavale ministriile antud volitusnormi ning nähakse ette, et minister kehtestab mh kutsealusele keeleoskuse hindamisel tasemeeksami sooritamise või keelekursusel osalemisega seotud sõidu- ja toidukulu hüvitamise tingimused ja ulatuse ning hüvitise maksmise korra. KVTs § 36 lõike 1 kohaselt makstakse kaitseväeteenistuskohustustase tervisenõuetele vastavuse hindamiseks arstlikul läbivaatusel, terviseuuringul või kutsesobivuse hindamisel viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu katteks hüvitist. Eelnõu § 1 punktiga 5 KVTsi § 36 lisatav lõige 1¹ aga ei näe ette hüvitise maksmist sõidu- ja toidukulude katmiseks. Eeltoodust tulenevalt **teeme ettepaneku muuta eelnõukohane KVTs § 36 lõige 2 ja sõnastada see järgmiselt:**

„(2) Kutsealuse tervise seisundi hindamiseks arstlikul läbivaatusel, terviseuuringul või kutsesobivuse hindamisel viibimisega seotud sõidu- ja toidukulu ning keeleoskuse hindamisel tasemeeksami soorituse või keelekursusel osalemise hüvitamise tingimused ja ulatuse ning hüvitise maksmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“.

3. Eelnõukohane KVTs § 37 lõige 11 seab tingimuse, et ajateenistusse kutsutava isiku eesti keele oskus peab vastama B1-tasemele, mis võib ekslikult viia seisukohani, mille korral näiteks C1-tasemel eesti keelt valdav kutsealune ei vasta ajateenistusse kutsumise tingimustele. Eelnevast tulenevalt **teeme ettepaneku täpsustada eelnõukohane KVTs § 37 lõige 1¹ järgmiselt:**

„(11) Ajateenistusse kutsutava isiku eesti keele oskus peab vastama vähemalt B1-tasemele.“.

4. Eelnõu § 1 punktiga 8 täiendatakse KVTs § 37 lõiget 5 punktiga 3 ning nähakse ette, et kutsealusele, kes on osalenud keeleõppes, tehakse ajateenistusse kutsumise otsus teatavaks 30 päeva enne ajateenistusse asumist. Sätte sõnastus „osalenud keeleõppes“ on ebamäärane, sest pole üheselt selge, kas piisab registreerumisest või on vajalik kursuse läbimine. Seetõttu tuleks erandi tingimused siduda selgemalt KVTs § 35¹ alusel toimuva keeleõppe kohustuse täitmisega. Teeme ettepaneku sõnastada eelnõukohane KVTs § 37 lõike 5 punkt 3 järgmiselt:

„3) läbinud keeleõppe ning sooritanud tasemeeksami.“.

4. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 1 punktiga 11 järgmises sõnastuses:

„11) paragrahvi 226 lõike 2 teises lauses asendatakse arv „640“ arvuga „1280“.“.

Kehtiv sunniraha ülemmäär pärineb ajast, mil riigi keskmine palk ja elatustase olid oluliselt madalamad. Viimase 20 aasta jooksul on keskmine töötasu neljakordistunud, mistõttu on senise määra mõju isikule kahanenud sedavõrd, et see ei täida enam oma peamist eesmärki – motiveerida isikut täitma talle pandud kohustust.

Praktika kinnitab, et praegune madal ülemmäär ei ole piisav, et tagada kutsealuste ilmumine terviseseisundi hindamisele või muudele kohustuslikele toimingutele. See toob kaasa korduvad ettekirjutused, ajateenistusse kutsumise menetluse pikenemise ja ebaotstarbeka halduskoormuse kasvu Kaitseressursside Ametile. Sunniraha määra tõstmine aitab tagada kohustuste täitmise eelistatult juba esimese hoiatuse järel.

Sunniraha ei ole karistus, vaid vahend kohustuse täitmisele suunamiseks. 1280-eurone ülemmäär on proportsioonis tänase majandusliku olukorraga ning annab haldusorganile piisava kaalutlusruumi määrata sunniraha summas, mis on konkreetset isikut arvestades tegelikult mõjus, kuid mitte ebamõistlikult koormav.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
minister

Lisad: HTM_muudatusettepanekud
KUM_muudatusettepanekud

Liina Martinson
Liina.Martinson@kaitseministeerium.ee